

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

25 նոյեմբերի 2022 թվական

ք. Երևան

ուսումնասիրելով ըստ դիմումի՝ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ Գրիգորի Ալբերտի Սարկիսյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին թիվ ՀԿԴ/0039/02/22 (ԵԴ/24182/02/21) քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 17-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի

Գործի դատավարական նախապատմությունը.

1. ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը 2021 թվականի հունիսի 1-ին դիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան՝ պահանջելով հաստատել Գրիգորի Ալբերտի Սարկիսյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը:

Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2021 թվականի հունիսի 15-ի որոշմամբ դիմումն ընդունվել է վարույթ:

Նույն դատարանի՝ 2021 թվականի նոյեմբերի 19-ի վճռով ՀՀ ֆինանսների նախարարության դիմումը մերժվել է:

2. ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի՝ 2022 թվականի մայիսի 6-ի որոշմամբ դիմողի վերաքննիչ բողոքը բավարարվել է մասնակի՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2021 թվականի նոյեմբերի 19-ի վճիռը բեկանվել է, և գործն ուղարկվել է նույն դատարան՝ նոր քննության:

3. ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական և վարչական պալատի՝ 2022 թվականի հոկտեմբերի 5-ի որոշմամբ ՀՀ ֆինանսների նախարարության վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելը մերժվել է:

4. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 4-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հաճնվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

5. 2022 թվականի նոյեմբերի 10-ին թիվ ԵԴ/24182/02/21 քաղաքացիական գործը ստացվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, որին շնորհվել է ՀԿԴ/0039/02/22 համարը:

6. Հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 17-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին:

7. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2022 թվականի նոյեմբերի 21-ին:

Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

8. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 19-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 4-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով ներկայացված

պահանջի քննությունն անխուսափելիորեն առնչվում է Հայաստանի Հանրապետության գույքային շահերին¹:

9. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետին, 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին, 3-րդ մասերին, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածի 2-րդ մասին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 17-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով հետևյալը. *«[Գ]երության շահերի պաշտպանության հայց ներկայացնելու իրավասություն ունեն քացառապես պետական մարմինները: Դատախազն այդպիսի հայց կարող է ներկայացնել միայն օրենքով նախատեսված դեպքերում, ինչը պայմանավորված է վերջինիս հարուկ սահմանադրաիրավական կարգավիճակով: Բացի թվարկված սուբյեկտներից՝ քաղաքացիադատարանական որևէ այլ սուբյեկտ չի կարող ներկայացնել պերության շահերի պաշտպանության հայց: Նշվածը բխում է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի իրավակարգավորման փրամարանությունից, ըստ որի՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով իրավունքների պաշտպանության հայցով դատարան կարող է դիմել ենթադրաբար խախտված կամ վիճարկվող իրավունքի իրավարերը, որը պերության պարագայում կարող է իրականացվել միայն պետական մարմինների միջոցով:*

(...) Հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա են դատախազության կողմից հարուցված պերության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերը:

(...) [Բ]ատարանը գրնում է, որ ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից ներկայացված իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման վերաբերյալ դիմումը չի կարող որակվել որպես պերության գույքային շահի պաշտպանության վերաբերյալ հայց և ըստ այդմ ենթակա չէ քննության ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում հերկյալ պարճառարանությամբ.

ա) ներկայացված է իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման մասին դիմում, որը ենթակա է քննության հարուկ վարույթի կարգով, մինչդեռ

¹ Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 2, թերթեր 79-80:

Հակակոռուպցիոն դադարանում ենթակա են քննության հայցային վարույթի կարգով հարուցված՝ պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության վերաբերյալ հայցերը,

բ) դիմումի առարկան կուրակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու փաստի հաստատումն է, այլ ոչ թե պետության գույքային շահի պաշտպանության կապակցությամբ հարուցված իրավական վեճը,

գ) դիմումը ներկայացված է ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից:

Վերոգրյալի հաշվառմամբ Գադարանը գրնում է, որ ներկայացված դիմումը պետության գույքային շահի պաշտպանության վերաբերյալ հայց չէ, ենթակա չէ քննության ՀՀ հակակոռուպցիոն դադարանում, հերևարար բացակայել է գործը ՀՀ հակակոռուպցիոն դադարանին հանձնելու ենթակայության նախապայմանը»²:

Վճռաբեկ դատարանի նախագահի պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

10. Սույն գործով Վճռաբեկ դատարանի նախագահի առջև բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավո՞ր է արդյոք ՀՀ հակակոռուպցիոն դադարանի հերևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0039/02/22 (ԵԴ/24182/02/21) քաղաքացիական գործը՝ ըստ դիմումի ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ Գրիգորի Ալբերտի Սարկիսյանի կուրակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դադարանին:*

11. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ «Մասնագիրացված դադարաններն են՝ (...) հակակոռուպցիոն դադարանը»:

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Հակակոռուպցիոն դադարանին են ենթակա (...) քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Այօրինի ծագում ունեցող գույքի

² Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 2, թերթեր 83-92:

բոնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բոնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (...):

12. Սույն որոշման նախորդ կետում վկայակոչված իրավական նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա քաղաքացիական գործերն են՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բոնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա գույքի բոնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը: Նշվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանն է վերապահել ոչ թե այն գործերը, որոնք **առնչվում են պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին**, այլ այն հայցերով գործերը, որոնք **ուղղված են այդ շահերի պաշտպանությանը**: Այսինքն՝ հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայական իրավագործությունը սահմանափակված է **պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի** քննությամբ: Հարկ է նաև նշել, որ այս մոտեցումը բխում է 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի ընդունման հիմնավորումներից, համաձայն որոնց, օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանին օժտել է մասնագիտացված դատարանի կարգավիճակով և ըստ այդմ՝ նախատեսել այդ դատարանի քննությանը ենթակա քաղաքացիաիրավական վեճերի սահմանափակ շրջանակ³:

Բացի այդ, նույն օրենքի հիմնավորումներից հետևում է, որ հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորների թվակազմը սահմանելիս, հիմք են ընդունվել ՀՀ գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բոնագանձման գործերով վարչության կողմից կատարված ուսումնասիրությունների և դատախազների կողմից դատարաններ ներկայացված՝ պետական շահերի պաշտպանության հայցերի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները: Նշվածը հիմք է տալիս հետևություն անելու, որ օրենսդրի նպատակն է եղել **հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանը վերապահել**

³ Տե՛ս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի հիմնավորումները՝ ՀՀ Ազգային ժողովի պաշտոնական կայքէջում հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draftreading_docs7/K-785_DR2.pdf

պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի քննությունը, որոնք ներկայացվել են ՀՀ դատախազության կողմից⁴:

13. Սույն քաղաքացիական գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան է ներկայացրել դիմում՝ Գրիգորի Ալբերտի Սարկիսյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին⁵, որը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2021 թվականի հունիսի 15-ի որոշմամբ ընդունվել է վարույթ⁶,

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 19-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 4-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով ներկայացված պահանջի քննությունն անխուսափելիորեն առնչվում է Հայաստանի Հանրապետության գույքային շահերին⁷,

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետին, 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերին, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածի 2-րդ մասին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 17-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության

⁴ Տե՛ս նույն տեղում:

⁵ Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:

⁶ Տե՛ս սույն որոշման 2-րդ կետը:

⁷ Տե՛ս սույն որոշման 8-րդ կետը:

դատարանին՝ նշելով, որ ներկայացված դիմումը չի կարող որակվել որպես պետության գույքային շահի պաշտպանության վերաբերյալ հայց՝ այն պատճառաբանությամբ, որ.

ա) ներկայացված է իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման մասին դիմում, որը ենթակա է քննության հատուկ վարույթի կարգով, մինչդեռ Հակակոռուպցիոն դատարանում ենթակա են քննության հայցային վարույթի կարգով հարուցված՝ պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության վերաբերյալ հայցերը,

բ) դիմումի առարկան կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու փաստի հաստատումն է, այլ ոչ թե պետության գույքային շահի պաշտպանության կապակցությամբ հարուցված իրավական վեճը,

գ) դիմումը ներկայացված է ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից⁸:

14. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 11-12-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ հարկ է փաստել, որ սույն գործով Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան դիմում է ներկայացվել ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից, ընդ որում՝ այն ներկայացվել է Գրիգորի Ալբերտի Սարկիսյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու պահանջով: Այսինքն՝ դիմումի առարկան է կազմում իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատումը, որը թեև կարող է նաև առնչվել պետության գույքային շահերին, սակայն միտված չէ այդ շահերի պաշտպանությանը: Բացի այդ, հարկ է արձանագրել, որ իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին դիմումը ենթակա է քննության հատուկ վարույթի կարգով, մինչդեռ Հակակոռուպցիոն դատարանում ենթակա են քննության հայցային վարույթի կարգով հարուցված՝ պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերը:

15. Վերը շարադրվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0043/02/22 (ԵԴ/57167/02/22) քաղաքացիական գործը՝ ըստ դիմումի ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ Գրիգորի Ալբերտի Սարկիսյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն

⁸ Տե՛ս սույն որոշման 9-րդ կետը:

անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, հիմնավոր է:

16. Վերոգրյալի հիման վրա, գտնում եմ, ՀՀ ֆինանսների նախարարության դիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0039/02/22 (ԵԴ/24182/02/21) քաղաքացիական գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

թիվ ՀԿԴ/0039/02/22 (ԵԴ/24182/02/21) քաղաքացիական գործն ըստ դիմումի ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ Գրիգորի Ալբերտի Սարկիսյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ